

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Concilium Burdigalense adversus Priscillianistas.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

proconsulem habere desierant: missique à Magistro officiales, qui ¹ Ithacium, tum in Treveris agentem, ad Hispanias retraherent. Quos ille callide frustratur: ac postea, per *Pritannium* Episcopum defensus, illulit. Jam rumor incesserat ² *Clementem Maximum intra Britannias sumpsisse imperium,*
⁴ *ac brevi in Gallias erupturum.* Ita *Ithacius* statuit, licet rebus dubiis, novi Imperatoris adventum expectare: interim sibi
⁵ nihil agendum. Igitur ubi *Maximus* oppidum Treverorum victor ingressus est, ingerit preces, plenas in *Priscillianum*
⁶ ac socios ejus invidiæ atque criminum. Quibus permotus Imperator, datis ad præfectum Galliarum atque ad vicarium Hispaniarum literis, omnes omnino quos labe illa involve-
⁷ rat, deduci ³ ad Synodum Burdegalensem jubet. Ita deducti *Instantius* & *Priscillianus*: quorum *Instantius* prior iustus causam dicere, postquam se parum expurgabat, *indignus*
⁸ *esse episcopatu* pronuntiatus est. *Priscillianus* vero, ne ab episcopis audiretur, ⁴ ad Principem provocavit: * permillumque
 id

modato verbo inferto explevit *Galesin-*
legens: vicario deferatur. Eo itaque licebit esse contentis, dum è libris *missi-*
verius quid depromatur. *Giselin.*

¹ *Ithacium, tum in Treveris agentem.*] Hæc ante multos annos nostra fuit conjectura: quam nunc adeo non muto, ut veram omnino esse nihil ambigam. Historiæ certe veritas à me facit. nam Treveris adventum *Maximi* videtur ille expectasse, qui ibidem advenientem excepit, ubi & mox infra à *B. Martino*, ut cœptis desisteret, monitus esse narrabitur. *Filæus* etiam nostram conjecturam in translatione sua comprobat. *Galesinio* tamen verius visum est *Arvernus*, quod sine libris & historiis diversum prodentibus redarguere ac rejicere sit difficile. Vulgata scriptura erat: *Ithacium tum in ære veris agentem.* *Giselinus.*

² *Clementem Maximum intra Britannias sumpsisse Imperium.*] Anno ccc-
 lxxxiii. *Clemens* *Maximus* militum præfectus *Gratiani* Imp. in Britannia

militari favore Imperator adversus *Gratianum* ipsum appellatus, tantas mox opes adeptus est, ut ex Britannia in Galliam penetrarit, ac *Gratianum* Treveris fugientem persecutus, ipsum apud *Lugdunum* occiderit, & Gallias, Hispaniasque sibi adjunxerit. *Ithacius* ergo ubi audivit, *Maximum* in Galliam erupturum, licet dubia victoria proponebatur, tamen adventum ejus expectare, atque interim nihil agere statuit. *Sigenius.*

³ *Ad Synodum Burdegalensem.*] *At-*
Pontanus *Burdigalensis* in *Chronographia* sua hanc Synodum refert ad annum Christi 413. quæ si à *Maximo* coacta est, qui anno Christi 388. periit, non pluribus ille quam 24. annis nos aut se potius fallit. *Giselin.* Ea habita A. ccc-
 lxxxv. *Arcadio* & *Bautone* *Coff. Prosper.* Interfuit ei *Martinus* *Turonensis.* Vide *Dial.* III. 15.

⁴ *Ad Principem provocavit.*] *Maximus* *Tyrannus.* *Prosper* in *Chronico: Priscillianus* in *Synodo Burdegalensi* se damnandum

id nostrorum inconstantia, quia aut sententiam in refragantem ferre debuerant, aut sibi ipsi suspecti habebantur, aliis Episcopis audientiam reservare, non causam Imperatori de tam manifestis criminibus permittere. Ita omnes, quos causa involverat, ad regem deducti. Secuti etiam accusatores, ⁹ Idacius & Ithacius episcopi: quorum studium in expugnandis hæreticis non reprehenderem, ¹⁰ si non studio vincendi, plus quam oportuit, certassent. Ac mea quidem ¹¹ sententia est, ³ mihi tam reos quam accusatores displicere.

Certe

nandum intelligens, ad Imperatorem Maximum provocavit.

* *Permissumque id nostrorum inconstantia.] Reprehendit factum Episcoporum Catholicorum, qui Priscilliani provocationi ad Imperatorem cesserint, cum debuissent aut in eum refragantem sententiam ferre, aut si ipse eos Episcopos suspectos haberet, ad alios Episcopos cognitionem transferre, non causam sacerdotum de tam manifestis criminibus Imperatori laico permittere, de qua Valentiniani Imp. rescriptum extabat, ut scribit S. Ambrosius in Epistola ad Valentinianum majorem: Valentinianus major Imperator, non solum sermone respondit, sed etiam legibus suis sanxit, in causa fidei, vel ecclesiastici alicujus ordinis eum judicare debere, qui nec munere impar sit, nec jure dissimilis (hæc enim verba rescripti sunt) hoc est, sacerdotes de sacerdotibus voluit judicare. Quin etiam si alias quoque argueretur Episcopus, & morum esset examinanda causa, etiam hanc voluit ad episcopale judicium pertinere. Sigonius. Causa erat Ecclesiastica, ac proinde pertinebat ad sacerdotes, non ad ipsum imperatorem. Sed ea ætate ipsi sacerdotes adulabantur principibus. Quo factum ut multi indigna sacerdotali dignitate commiserint. Cum ad Maximum, inquit hic noster in vita Martini, ferocis ingenii virum & bellorum civilium victoria elatum, plures ex diversis partibus Episcopi convenissent, & sæda circa Principem adulatio notaretur, seque degeneri inconstantia regis clientela sacerdo-*

talis dignitas subdidisset, in solo Martino apostolica autoritas permanebat. Hæc ibi Sulpicius cap. 23. Drusf.

1 *Idacius & Ithacius.] Pro Idacius legitur Hylatius in Hieron. de viris illustribus. Sed est qui pro eo reponat Ursatius: Nam Isidorus, Sigebertus Gemblacensis & Hermannus Contractus scribunt Ursatium cum Ithacio propter accusationem Priscilliani communionem ecclesie privatum & exilio damnatum. Vide sequentia. Drusf.*

2 *Si non studio vincendi, plusquam oportuit, certassent.] Arguit accusatores vincendi potius studio, quam hæresis odio reos usque ad extremum peregisse. Quod etiam sentire videtur Hieronymus, cum scripsit: Priscillianum Idacii & Ithacii factione à Maximo tyranno cæsum fuisse. Huic nota indelebilis iniusta Episcopo accusatori. Baron. Utcunque Ithacius nimio fervore peccarit, puniti illi sunt, non ob hæresin, sed propter immania, quæ patrabant, scelera. Nam Synodis & disputationibus coerceri haudquaquam potuerunt. Quæ crebræ contra eos in Hispania. Fl. Luc. Dexter: Audentius Episcopus Toletanus, editis contra Priscillianum libris, ac habitis publice contra Priscillianistas disputationibus, mirifice floret. Et A. cccxxxvi. Toleti concilium habetur contra omnes Episcopos rebelles ex secta Priscilliani, qui vehementer urgentur.*

3 *Mihi tam reos quam accusatores displicere.] Lego, sic postulante sententia, mihi non tam reos quam accusatores displicere. Sigon.*

x Ithacium

12 Certe ¹ Ithacium nihil pensi, nihil sancti habuisse, definitio.
 13 Fuit enim audax, loquax, impudens, sumptuosus, ventri
 & gulæ plurimum impertiens. Hic stultitiæ eo usque pro-
 cesserat, ut omnes etiam sanctos viros, quibus aut studium
 inerat lectionis, ² aut propositum erat certare jejuniis, tan-
 quam Priscilliani socios aut discipulos, in crimen arceseret.
 14 ³ Ausus etiam miser est, ea tempestate, Martino Episcopo,
 viro plane ⁴ Apostolis conferendo, palam objectare hæresis
 infamiam.

1 LXV. Namque tum ⁵ Martinus apud Treveros consti-
 tutus, non desinebat increpare Ithacium, *ut ab accusatione
 desisteret:*

1 Ithacium nihil pensi, nihil sancti ha-
 buisse, definitio.] Tantus vir, de fide Ca-
 tholica contra Priscillianum & ejus se-
 quaces optime meritus, passus est Seve-
 rum detrectatorem. Sed cui potius
 assentiendum, Sulpicio an Isidoro? co-
 gnomento & eloquio clarum, Idatium
 vocat Isidorus, & hic tantus, audax,
 loquax erit? nihil pensi, nihil sancti
 habuit? Hoc unum scio, Priscillianum
 toto orbe ab ipso infectatum, & eo
 agente, ab ipso tandem orbe repulsum.
Baronius in Fl. Lucii Dextri Chronicon.

2 Aut propositum erat certare jejuniis.]
 Ithacius voluptuosus, quosque jejunan-
 tes, etiam Catholicos (ut accidit de S.
 Martino) cum Priscilliano sentire cri-
 minabatur. *Baronius*. Nam Priscillianistæ
 jejunabant die Dominico & tempore
 Natalis Domini. Unde Canon in Cæ-
 sar-augustana latus: *Ne quis jejunet die
 Dominico causa temporis aut persuasionis
 aut superstitionis.*

3 Ausus etiam miser est, ea tempestate,
 Martino Episcopo.] Nominatim inter
 bonos & sanctos viros, quos Ithacius
 infectatus est, S. Martinum Turonen-
 sem Episcopum vexare objecto hæresis
 crimine voluit. Quod mox declarat. Et
 hoc loco vereor, ne verba illa, *ea tem-
 pestate*, luxata sint, & locum suum non
 teneant, malimque ita legi; *Ausus etiam
 miser est, Martino Episcopo, viro ea tem-
 pestate plane apostolis conferendo, objectare*

hæresis infamiam. Hoc enim auget cri-
 men, non quod tum Martino hæresim
 objectarit, sed quod Martino objecta-
 rit, qui ea tempestate superabat omnes
 sanctitate, ut conferri cum apostolis
 posset. Unde alio loco vocavit *beatum*,
 & *per omnia Apostolis similem*. Sigon.

4 Apostolis conferendo.] Mirum ni
 scripsit, *conferendo*. Sic epist. 2. de hoc
 eodem Martino, *ut est confertus Apostolis
 & Prophetis*. *Druf.* Martinus Episco-
 pus Turonensis, Apostolicis virtutibus
 eximie clarus, & gloria miraculorum
 celebratur. *Dexter.*

5 Martinus apud Treveros constitutus.]
 Maximum per hoc tempus Treveris ver-
 satum, docet S. Ambrosius, epistola
 xxviii. ad Valentinianum Imperatorem.
 S. Martinum Treveris cum Maximo de
 negotio Priscillianistarum collocutum,
 ostendit Sulpicius in Vita S. Martini, &
 in dialogo tertio. Favet autem S. Mar-
 tinus hæreticis, non causa hæretico-
 rum, sed Ecclesiæ Catholicæ, cujus au-
 thoritatem agi videbat, cum à seculari
 iudice causa Sacerdotum cognoscere-
 tur, & in reos capitali supplicio anim-
 adverteretur. Ergo & iudicem, & pœ-
 nam improbabat. Itaque rem ad episco-
 pos revocandam, & mitiori brachio
 tractandam censebat, nempe Ecclesiis,
 non vita adimendis. Novam enim & pra-
 vam iudicii rationem introduci, ut causam
 Ecclesiæ iudex seculi iudicaret. *Sigon.*

1 Maximum

desisteret: ¹ Maximum orare, ut sanguine infeliciam abstineret: satis superque sufficere, ut Episcopali sententia hæretici iudicati, Ecclesiis pellerentur: novum esse & inauditum nefas, ut ² causam Ecclesiæ iudex seculi iudicaret. Denique quoad usque Marti-² nus Treveris fuit, dilata cognitio est, & mox discessurus, egregia autoritate à Maximo elicit sponfionem, nihil cruentum in reos constituendum. Sed postea Imperator per Magnum ³ & ³ Rufum episcopos depravatus, & à mitioribus consiliis deflexus, ⁴ causam præfecto Euodio permisit, viro acri, & severo. Qui Priscillianum gemino iudicio auditum, con-⁴ victumque maleficii, nec diffitentem obscænis se studuisse doctrinis, ⁵ nocturnos etiam turpium scæminarum egisse conventus, nudumque orare solitum, ⁶ nocentem pronuncia-
que

¹ Maximum orare.] Solebant Episcopi pro reis maxime innocentibus deprecari. Sic Ambrosius Mediolanensium, Flavianus Antiochenorum, Gregorius Nazianzenus, Hieronymus, Augustinus & alii apud Præsides provinciarum, vel ipsos Imperatores, intercedebant pro reis vel damnatis.

² Causam Ecclesiæ.] Quamprimum Ecclesia sub Christianis imperatoribus florere cœpit ac caput efferre altius, clerici à jurisdictione civilis Magistratus exemptionem affectabant. Unde à Constantino Magno edictum elicuerunt, quo iniquas Præsidentum sententias ab Episcopis rescindi posse statuitur. Ex quo insolescere clerici ac ea potestate etiam in causa illorum, qui pro criminum atrocitate damnati erant, abuti: Unde Arcadius Imp. rescripto ad Eutythianum, quod extat l. 16. de pœnis Codice Theodos. & l. 16. de Episcopali audien. Cod. Inst. prohibuit, ne damnati ad supplicium eriperentur pietatis intuitu. Hinc mos profluxit postea reos à supplicio liberandi, si vel Latine versus aliquot legere possent, id quod apud Anglos, stante Monarchia, observatum fuit.

³ Rufum.] Quærendum an is sit qui post Episcopatu dejectus fuit, quod

Pseudo-Prophetam quendam, qui se Eliam fingebat, in Hispaniis adorasset. Ejus mentio in vita Martini. Drusius. Proculdubio is ipse est. Verba sunt: in quo etiam adeo illust, ut cum quidam Episcopus, nomine Rufus, ut Dominum adoraret.

⁴ Causam præfecto Euodio permisit.] Meminit ejusdem Euodii, & consulis, & prætorio præfecti Sulpicii in Vita S. Martini: Convivæ aderant, inquit, veluti ad festum diem evocati summi, atque illustres viri, præfectus, idemque consul Euodius, vir quo nihil unquam justius fuit. Consul autem fuit Euodius anno Christi cccclxxxvi. Sigon.

⁵ Nocturnos etiam turpium scæminarum egisse conventus.] Præcipue tales conventus frequentabantur à Gnosticis, in quibus luminibus per anus extinctis promiscue inter se libidinis gratia miscabantur: quod gentiles Christianis Catholicis crimini objecerunt, cum hoc esset hæreticorum flagitium, non Catholicorum. Tertullianus.

⁶ Nocentem pronunciauit.] Quod hic dicit, nocentem pronunciauit: in hoc etiam morem Romanum servatum ostendit; quo Prætor cognita causa ex iudicium sententia pronunciauit, Videri fecisse, aut non iure fecisse. Sigon.

I Capitulis

que in custodiam, donec ad Principem referret. Gestis ad palatium delatis, censuit Imperator, Priscillianum sociosque eius, ¹capitis damnari oportere. Cæterum ²Ithacius videns, quam invidiosum sibi apud Episcopos foret, si accusato etiam postremis rerum capitalium judiciis assistisset (etenim iterari iudicium necesse erat) subtrahit se cognitioni frustra, callido jam scelere perfecto. At tum ³per Maximum accusator apponitur Patricius quidam, fisci patronus. Ita eo insistente, ⁴Priscillianus capitis damnatus est, unaque cum eo *Felicissimus & Armenius*, qui nuper à Catholicis, clericis

¹ Capitis damnari oportere.] Prosper in Chronico: Auditusque Treviris ab Euodio præfecto prætorio, ab eodem Maximo gladio additus est cum Euchrocia Delphidii Rhetoris conjugè & Latroniano, aliisque erroris consortibus. Quo tempore Burdigala quædam Priscilliani discipula, nomine Urbica, ob impietatis pertinaciam, per seditionem vulgi, lapidibus extincta est.

² Ithacius videns, quam invidiosum sibi apud Episcopos foret, si accusato etiam postremis rerum capitalium judiciis assistisset.] Hoc in Ithacio Latinus Pacatus, Paneg. Theodosii admodum criminatur. Nam cum egisset de accusatione & condemnatione Priscilliani: Quid hoc majus, inquit, poterat intendere accusator sacerdos? Fuit enim, fuit & hoc delatorum genus, qui nominibus antistites, revera autem satellites atque adeo carnifices, non contenti avitis evolvisse patrimonii, calumniabantur in sanguinem, & vitas premebant reorum jam pauperum. Quinetiam cum in judiciis capitalibus assistissent, cum gemitus ac tormenta miserorum auribus ac luminibus hausissent, cum lictorum arma, cum damnatorum siena tractassent, pollutas pœnali manus contactu ad sacra referebant, & ceremonias quas incestavebant mentibus, etiam corporibus inquinabant. Hæc Rhetor ille paganus. Nondum enim de Episcopo aliquo auditum fuerat in Ecclesia Dei, de fontibus pœnam sanguinis exegisse. Baronius.

³ Per Maximum accusator apponitur

Patricius quidam, fisci patronus.] Maximus in bona eorum inhiabat, ut inquit Dialogo III. Sigon.

⁴ Priscillianus capite damnatus est, unaque cum eo Felicissimus & Armenius.] Horum apud alios etiam mentio. S. Hieronymus in libro de sacris scripturis: Priscillianus Abila Episcopus factione Hylatii & Hythacii Treviris à Maximo tyranno cæsus est, Matronianus provincia Hispanie valde eruditus casus est, & ipse Treviris cum Priscilliano, Felicissimo, Juliano, Euchrocia ejusdem factionis auctoribus. Prosper in Chronico Priscillianus auditus Treviris ab Euodio præfecto prætorio, à Maximo gladio additus est cum Euchrocia Delphidii Rhetoris conjugè, & Latroniano, aliisque erroris consortibus. Euchrociæ quoque supplicium exprobrat Maximus Pacatus in Panegyrico his verbis: Sed nimirum graves suberant, invidiosæque causæ, ut ad pœnam clari vatis matrona vaperetur: obijcitur enim nimia religio & diligentius culta divinitas. Appellat autem Euchrociam clari vatis matronam, quod Delphidii rhetoris, & poëtae uxor esset, teste Prospero. Deinde cum in Episcopos Priscilliani accusatores debacchatus fuisset, addit: Hos ille Phaleris in amicis habebat: hi in oculis ejus atque etiam in osculis erant; nec injuria, à quibus tot simul vota veniebant, avaro divinum bona, cruento innocentium pœna, impio religionis injuria. Hæc Pacatus, nullum gentilis

clerici Priscillianum secuti, desciverant. ¹ *Latronianus* quo-
 que, & ² *Euchrocia* gladio perempti. *Instantius*, quem supe-
 rius ab Episcopis damnatum diximus, in Sylinam insulam,
 quæ ultra Britanniam sita est, deportatus. Itum deinde in
 reliquos sequentibus judiciis, ³ damnatique *Afarinus* & *Aure-*
lius diaconus ⁴ gladio. ⁵ *Tiberianus*, adeptis bonis, ⁶ in Sy-
 linam insulam datus, ⁷ *Tertullus*, *Potamius*, & *Johannes*,
 tanquam viliores personæ, & digni misericordia, quia ante
 quæstionem se ac socios prodidissent, temporario exilio in-

tra

gentilis homo delectum habens inter
 Catholicos & hæreticos, putans su-
 perstitiosos Gnosticos Priscillianistas,
 Christianæ religionis exactissimos fuisse
 cultores. *Baronius*. Hieronymus advers.
Pelag. Quid loquar de Priscilliano, qui &
 seculi gladio, & totius orbis auctoritate
 damnatus est? Et de Script. Eccles. tra-
 dit eum multa edidisse opuscula, habuisse
 que defensores, qui eum excusarent non sen-
 sisse cum Gnosticis, sicut adversarii fuerant
 criminati.

¹ *Latronianus* quoque.] Eum Hierony-
 mus *Matronianum* vocat, libro de Scri-
 ptoribus Eccles. *Matronianus* provincia
 Hispaniæ, vir valde eruditus, & in me-
 trico opere veteribus comparandus, casus
 est & ipse *Treviris* cum Priscilliano, Fe-
 licissimo, Juliano, *Euchrocia* ejusdem fa-
 ctionis auctoribus. Extant ejus ingenii ope-
 ra diversis metris edita. *Prosper* Aquit-
 anus in *Chronico* suo. Vide Hieron.
 de viris illustribus & *Chronicon* Vafæi.
Drus.

² *Euchrocia*.] Cujus eadem impri-
 mis *Latinus Pacatus* in Panegyrico ad
Theodosium Oratorie exaggerat. *Euch-*
rocia enim est illa *clari vasis* (*Delphi-*
dii) *matrona*.

³ *Damnati*que *Afarinus* & *Aurelius*
diaconus gladio.] Horum mentionem
 apud alios adhuc non reperi. *Sigon.*

⁴ *Gladio* perempti.] Hanc eadem *Lat-*
inus Pacatus in Panegyrico suo, quem
Theodosio dixit, tanquam *Phalaridis*
 factum *Maximo* exprobrat, putans su-
 perstitiosos Gnosticos Priscillianistas

Christianæ Religionis exactissimos fui-
 se cultores.

⁵ *Tiberianus* adeptis bonis.] De hoc
 sic *S. Hieronymus*: *Tiberianus* *Bæticus*
 scripsit pro suspicione, qua cum Priscilliano
 accusabatur hæreseos, apologeticum, tumentis
 compositoque carmine. Postea post suorum
 eadem eadè vicibus exilii mutavit propo-
 situm, & juxta sanctam scripturam, canis
 reversus ad vomitum suum, filiam devo-
 tam Christo virginem matrimonio copula-
 vit, id est, ut interpretatur *Sophronius*,
 nubere compulit. *Sigon.*

⁶ *In Sylinam insulam*.] *Plinius* *Si-*
lumnum vocat. *Sigon.* Vide *Cambd.* in
 Britan. Sunt *Oestrymnidum* insulæ, *Be-*
lerio promontorio adversæ, *Sillyes*, &
 veteribus *Syllinæ* *Seldenus*. Qui *Cassite-*
ridas à prisca dictas existimant, haud-
 quaquam errant, à copioso scilicet stan-
 ni frumento. Quippe *Britannia* antiqui-
 tus sola fere stannum suppeditabat *Oc-*
cidenti, quod à mercatoribus in *Gal-*
liam translatum, indeque *Narbonam*
 tanquam ad emporium evectum fuit,
 teste *Diodoro* *Siculo*. Quod vero *Bo-*
chartus inde ipsum *Britanniæ* nomen,
 ex *Phœnicia* lingua deducit, id longius
 quæsitum. *Brith* enim pictum signifi-
 cat *Cambris*, quia *Britanni* corpora pin-
 gebant.

⁷ *Tertullus*, *Potamius*, & *Johannes*.] Neque horum alibi mentio reperitur.
 Harum vero omnium rerum sic memi-
 nit *S. Leo* in epistola ad *Turibium*: *Me-*
rito patres nostri, sub quorum temporibus
 hæresis hæc nefanda prorupit, per totum
 mundum

13 tra Gallias relegati. Hoc fere modo ¹ homines luce indignissimi, pessimo exemplo necati, aut exiliis multati: quod initio jure judiciorum & ² egregio publico defensum, postea Ithacius in jurgiis solitus, ad postremum convictus, in eos retorquebat, quorum id mandato & consiliis effecerat, ³ solus tamen omnium ⁴ episcopatu detrusus, ⁵ Nardacius, licet minus

mundum instanter egere, ut impius furor ab universa ecclesia pelleretur. quoniam etiam principes mundi ita hanc sacrilegam amentiam detestati sunt, ut auctorem ejus, ac plerisque discipulos legum publicarum ense prosternerent. Sigon.

1 Homines luce indignissimi, pessimo exemplo necati.] Magna apud antiquos de hac Priscillianistarum caede, quaestio fuit, & quidam Maximum criminabantur. Cujus tamen factum Leo Papa commendat ad Turibium Episcopum Asturicensem: *Principes mundi ita hanc sacrilegam amentiam detestati sunt, ut auctorem ejus ac discipulos plerisque legum publicarum ense prosternerent. Videbant enim omnem curam honestatis auferri, omnem conjugiorum copulam solvi, simulque divinum jus humanumque subverti, si hujusmodi hominibus usquam vivere cum tali professione licuisset.* Sed nemo Sanctorum patrum laudavit aliquando id posse vel debere fieri suggestione Sacrorum Antistitum, quin imo Ithacianam factionem gravissime reprehenderunt, atque ab ejus communione abstinerunt. Ambrosius epist. lxxv. lxxi. Et ipse Maximus in Epistola ad Papam Siricium inquit: *Quid adhuc proxime proditum sit Manichaeos sceleris admittere, non argumentis, neque suspicionibus dubiis vel incertis, sed ipsorum confessione inter judicia prolatis, malo quod ex gestis ipsi tua sanctitas, quam ex nostro ore cognoscat: quia hujusmodi non modo factu turpia, verum etiam facta dictu proloqui sine rubore non possumus.*

2 Egregio publico.] Egregio publico dixit, quomodo Livius libro lxi. Pessimo publico. Neque ambigitur, quin Brutus pessimo publico reges exactatus fuerit, si libertatis immatura libidine priorum regum

alieni regnum extorsisset. In jurgiis autem, inquit, id est, in judiciis Episcoporum. nam jurgium est inter benevolos, lis inter inimicos. Unde Cicero libro iv. de Rep. *Benevolentium concitatio, lis, inimicorum, non jurgium dicitur.* Licet autem hoc modo se tueretur, solus tamen ex accusatoribus episcopatu detrusus est. Sigonius. Giselinum nescio quid turbat in clarissimo & purissimo loco. Nam conjectura ejus, legendum *vi regia publice*, nihili est. Huc pertinent illa quae inferius Dial. lxi. cap. xv. occurrunt.

3 Solus tamen omnium.] Theognistus quidam non Ithacium modo, sed omnes Episcopos, qui Ithacio communicantes commanem sibi causam fecerant, solus lata sententia condemnaverat. Dial. lxi. legm. xv. Drus.

4 Episcopatu detrusus.] Haec de Ithacio, non Nardacio, accipienda sunt. Id. de viris Illust. cap. 2. *Hic Ithacius cum Ursacio Episcopo, ob necem ejusdem Priscillianiani, cujus accusatores extiterant, Ecclesiae communionem privatus, exilio condemnatur, ibique die ultima fungitur, Theodosio majore & Valentiniano regnantibus. Quae accidisse putamus postquam extinctus est Maximus, cujus praesidio fovebatur. Baron.*

5 Nardacius, licet minus nocens.] Et hic legendum puto, Nam Idacius. Ithacio tamen addit S. Prosper in Chronico Ursacium. Sic enim inquit: *Timasius & Promotus Cos. Ithacius, & Ursacius Episcopi ob necem Priscillianiani, cujus accusatores fuerant, ecclesiae communionem privantur anno Christi cccxxxix. hoc enim Promotus, & Timasius consultatum gesserunt. Utriusque etiam meminit S. Ildo.*

minus nocens, sponte se episcopatu abdicaverat. Sapien-¹⁵
ter id, & verecunde, nisi postea amissum locum repetere
tentasset.

LXVI. Cæterum Priscilliano occiso, non solum non re-¹
pressa est hæresis, quæ illo authore proruperat, sed ² confir-
mata, latius propagata est. Namque sectatores ejus, qui ²
eum prius ut sanctum honoraverant, postea ² ut martyrem
colere cœperunt. Peremptorum corpora ad Hispanias rela-³
ta, magnisque obsequiis celebrata eorum funera. Quin & ⁴
jurare per Priscillianum, summa religio putabatur, ac inter
nostros perpetuum discordiarum bellum exarserat: quod
jam

S. Isidorus in libro de viris illustribus:
*Ithacius cum Ursatio Episcopo ob necem
Priscilliani, cujus accusatores exierant,
ecclesie communionem privatus exilio con-
demnatur, ibique die ultims fungitur, Theo-
dosio majore, & Valentiniano regnantibus.*
Satis autem constat, S. Martinum ab
eorum consuetudine seremovisse, qui
cum Ithacio communionem inierant.
Traditur hoc in dialog. III. apud Sul-
picium: *Maximus Imp. inquit, deprava-
tus consiliis sacerdotum, post Priscilliani
necem Ithacium Episcopum Priscilliani ac-
cusatorem, cæterosque illius socios, quos
nominari non est necesse, vi regia tuebatur,
ne quis ei crimini daret, opera illius cujus-
cunque modi hominem fuisse damnatum.*
Sigonius. Legendum ex editione nupe-
ra, & alia Parisiensis, *Ursatius*. Sic etiam
Isidorus. Sigebertus autor propterea
communionem privatos, quod Episcopi
nefas esse ducerent, cujuscunque modi
hominem Episcoporum accusatione
necari. *Drusus*. Haud dubie, juxta Sulpi-
cium nostrum, errat uterque. Nam is
Nardacii causam manifeste ab Ithaciana
sejungit, tum minus nocentem fuisse
dicens, tum sponte Episcopatu cessisse.
Quod de Ursatio dici non potest, qui
communionem privatus est, Prospero
teste. *Horn.*

¹ Confirmata, latius propagata est.]
Adeo ut Imperatores severissimis edi-

ctis eam coercere coacti fuerint. Ho-
norius, debellato Rhadagaifo, contra
Priscillianistas legem condidit, quæ est
l. x. i. de hæred. C. Theod. & l. iv. C. de
Hæreticis. Idem postea Theod. Præcipue
circa A. ccccviii. invaluit. Dexter in
Chronico: *Hæresis Priscillianistarum
multum in Hispania repullulat.* In Bri-
tanniam quoque penetravit ac Pelagia-
nismo commixta est, ut Baronius ex
Hieronymo ad Ctesiphontem ostendit.
Sed imprimis Aquitaniam ac universam
pæne Galliam pessimis moribus & E-
picureismo infecerunt Priscillianista,
quemadmodum Prosper Aquitanus ac
Salvianus pathetice conqueruntur.

² Ut martyrem colere cæperunt.] Huc
vero pertinent illa S. Hieronymi: *Pri-
scillianus usque hodie à nonnullis Gnosticæ
hæresos accusatur, defendentibus aliis,
non ita sensisse, ut arguitur.* Satis quidem
liquet, teste Joanne Vaseo, Priscillia-
num adhuc in quibusdam martyrologiis
tanquam martyrem numerari, quod eo-
rum qui id fecerunt, imprudentia, non
impietati attribuo. *Sigon.* Petrus de Na-
talibus, ut habetur in Chronico Hi-
spaniæ, Priscillianum & Matronianum
in sanctorum martyrum catalogum co-
optavit. Quod Hieronymi autoritate
confirmare dum voluit, nē ille palam
ostendit se in ejus viri libris plane ho-
spitem esse. *Drus.*

E q

I P q

jam ¹ per quindecim annos foedis diffensionibus agitatum, nullo modo sopiri poterat. Et ² nunc, cum maxime discordiis Episcoporum turbari aut misceri omnia cernerentur, cunctaque per eos odio aut gratia, metu, inconstantia, invidia, factione, libidine, avaritia, arrogantia, desidia, essent depravata, postremo plures adversum paucos bene consulentes, infanis consiliis & ³ pertinacibus studiis certabant: inter haec plebs Dei, & optimus quisque, probro atque ludibrio habebatur.

¹ *Per quindecim annos.*] Et hic numerus superioribus optime congruit. Ad Stiliconem enim ab anno tertio Maximi, quo hanc Synodum designavimus, anni xv. numerantur. *Giselin.*

² *Nunc, cum maxime discordiis Episcoporum turbari aut misceri omnia cernerentur.*] Hos tumultus Stilicone Cos. editos, nemo praeter Sulpicium tradidit, qui eos tamen obscure significavit. Extat tantum in concilio Toletano Stilicone Cos. habito hoc caput: *Si quis in errore Priscilliani sectam sequitur, vel profitetur, anathema sit.* S. Augustinus in libro contra mendacium invehitur in Priscillianistas, qui, quo Catholici viderentur, Priscillianum detestarentur, & Episcopos, à quibus illa haeresis nudata, & oppugnata esset, miris laudibus efferrent. *Signon.* Sed hanc mentendi libidinem etiam caetera in fide Orthodoxi imitabantur, qui ad inquiren-

dos Priscillianistas, mendaciorum atque perjuriorum involucris delitescentes, dicebant artem contraria arte eludendam esse, atque ob eam causam, ne magno fidei detrimento iidem Priscillianistae occulti manerent, licere mendaciis mendacia prodere, nempe mentiri se quoque esse Priscillianistas, ut qui vere essent Priscillianistae, detegerentur, sicque ab hujusmodi pravis fructibus expurgaretur Ecclesia. Hac cum Sanctus Augustinus intellexisset, execratus est facinus, quod Christiano homini nec in levibus mentiri liceat; quamobrem adversus ea adherentes ad Consentium librum scripsit contramendacium, ut ipse testatur II. Retract. cap. lx.

³ *Pertinacibus studiis certabant.*] Hilarius II. ad Constantium: *Aut in nostris aliena, aut in alienis nostra damnamus, & mordentes invicem, jam absorti sumus.*

F I N I S.